І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 243. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 18-го ГРУДНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 18, 1958 No. 243. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОПОНУЄ ПРОДОВЖИТИ ШКІЛЬНЕ НАВЧАННЯ НА 2 РОКИ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер розмовляв із членами Президентської Комісії, яка плянує в 1960 році зорганізувати конференцію в Білому Домі для справ дитини і молоді, і пропонував продовжити час обов'язкового шкільного навчання на один або на два роки. Це значить, що кожна дитина мусіла б навчатися ще два роки довше, скінчивши теперішню середню школу (гай скул). Ця конференція відбувалася за закритими дверми, але зміст промови Президента подано до відома журналістам. „На мою думку, казав Айзенгавер, ми повинні додати один або два роки до нашої шкільної системи, поки ми могли б сказати, що учень закінчив середню школу або ту місцеву шкільну систему, в якій він навчається". Це продовження шкільного навчання є потрібне, бо тепер життя стало більше скомпліковане, і тому діти не можуть бути задоволені, коли вони будуть розуміти тільки місцеві і домашні відносини. Тому то, розумував Президент, треба б до обов'язкової загальної освіти додати ще нижчий каледж („джюньйор каледж") або щось іншого в тому роді. Таке збільшення шкільної освіти було б корисне для всіх учнів, навіть і для тих, які не мали охоти вчитися в каледжі. Президент доражував американським матерям, щоб добре роздумували, поки покинуть опіку над своїми дітьми та підуть працювати, бо „направду, ніхто не може так формувати спосіб думання дитини й впоювати їй певні засади, як це може зробити єдина мати". Президент признавав, що деколи заіснують такі матеріяльні умови в родині, що і мати мусить заробляти, але це повинно бути радше вийнятком, а не загальною засадою. Між присутніми на цій конференції в Білому Домі, в якій взяло участь більше як 90 членів комісії, був і актор Денні Кей, який заявив репортерам, що це була велика ідея влаштувати ці збори, на яких обговорювали все те, що можна б зробити для дітей. Продовження на один або на два роки обов'язкового навчання мало б також і велике економічне значення, бо зменшило б число робітних сил, що входять на ринок праці. Воно збільшило б загальну освіту та вможливило б зріст числа фахових і висококваліфікованих робітників, яких щораз більше потребує промисл в добі механізації праці.

Ліберальні республіканські сенатори плянують захопити провідні місця в Сенаті

Вашингтон. — 10 республіканських сенаторів на своїх зборах в столиці одноголосно вирішили висунути своїх людей в кандидати на обняття всіх становищ в сенатських комісіях. Вибори членів комісій відбудуться в січні 1959 р. і республіканці-ліберали мають іти одним бльоком та старатися здобути провідні становища в сенатських комісіях. Ці поступові сенатори (Ейкен, Кейс, Буш, Джевітс, Карлсон, Купер, Кухель, Кітінг, Скотт, Правти та Дірксен) мусітимуть перемогти групу консерватистів, яких очолює сенатор Бріджес із щораз меншої групи „старої республіканської гвардії", що її давніше очолював померлий вже сенатор Тефт. Друга конференція сенаторів республіканців-лібералів має відбутися 30-го грудня ц. р. Гадають, що провідником сенатської меншости стане сенатор Дірксен і займе становище, що його займав сенатор Новленд. Дірксен був давніше консерватистом, але тепер належить до поступових сенаторів, які підтримують президента Айзенгавера.

Пригадують про обов'язок реєстрації всіх не-громадян ЗДА

Вашингтон. — Служба Іміґрації та Натуралізації при департаменті справедливости пригадує, що на протязі січня, найдалі до 31-го, всі не-громадяни ЗДА, які живуть в цій країні, зобов'язані виповнити відповідні формуляри і скласти їх на руки урядовця в найближчому поштовому уряді. Зобов'язані до цієї реєстрації всі ті, що живуть на території ЗДА і не стали ще громадянами ЗДА. Потрібні для реєстрації формуляри можна дістати в кожному поштовому уряді, куди і треба їх віддати після точного виповнення, зокрема подання своєї адреси. За дітей до 14-го року життя мають виповнити формуляр їхні батьки або законні опікуни. За невиконання обов'язку реєстрації загрожує кара, почавши від грошової гривни аж до депортації включно. Пригадується також, що кожну зміну адреси треба зголошувати в уряді Іміґрації і Натуралізації таким самим способом, як січневу реєстрацію, на формулярах, які можна дістати в поштових урядах.

Митрополит Кир Константин Богачевський відзначений паллюмом

Митрополит К. Богачевський

Филаделфія. — Місцевий „Енквайєр" з 16-го грудня інформує з Риму, що Папа Іван XXIII під час врочистої консисторії кардиналів окремо відзначив митрополита Української Католицької Церкви в Америці, ВПреосвященного Кир Константина Богачевського, наділюючи його паллюмом. Паллюм, — це, згідно з енциклопедичними вияснениями — рід стародавніх риз, що їх носять римські Папи, кардинали, митрополити і архиєпископи Католицької Церкви та патріярхи Східньої Церкви.

В 1959 році можлива надвишка робітних сил

Ню Йорк. — Голова Інституту Життьового Забезпечення О. Келлі Андерсон сказав на зборах цього інституту, що в 1959 році є можлива надвишка робітничих сил в ЗДА. Це може статися тому, що немає в світі стабільности (в політиці і в економіці). Він аналізує майбутній стан в 1959 році таким способом: 1. Поділений на два табори світ і надалі є в страху, бо боїться найближчої війни, яка буде страшніша від всіх попередніх. 2. В економіці відбувається ріст вгору. 3. Економіці може загрожувати інфляція. 4. Підприємства мають добрий вигляд на розвиток. 5. Число жінок, які самостійно працюють, збільшується. 6. ЗДА закинули ізоляціонізм і перейшли до глобального думання. В 20-ох роках число робітників збільшилося на 20 мільйонів, з того половина жінок; особисті прибутки родин потроїлися; кожного року 30 мільйонів американців змінюють місце побуту (мешкання); число фармерських робітників зменшилося на одну третю; число старших громадян збільшилося на 75 відсотків; число родин-власників домів збільшилося на 50 відсотків.

Масова кампанія для винайдення ліку проти пістряка

Вашингтон. — Секретар здоров'я, виховання і добродійности Артур Флеммінґ заявив на пресовій конференції, що і уряд і представники лікарського світу почали масову акцію для винайдення ліку, який нищив би недугу пістряка. Він сказав журналістам, що дотеперішні досліди дали „добрі висліди" в лікуванні принаймні одного роду пістряка. Уряд цього року видав 30 мільйонів на досліди над пістряком, який кожного року забирає життя 250,000 американців. Д-р Джан Р. Геллер, директор Державного Протипістрякового Інституту, сказав на цій самій конференції, що зроблена з пістрякових вірусів із хворої миші вакцина була на 80 до 90 відсотків успішна в поборюванні пістряка крови або білокрів'я (левкомії). Це свідчило б, що недугу пістряка спричиняють віруси. Секретар здоров'я Флеммінґ казав, що кожного року зуживають більше як 40,000 різних хемікалій до пробних лікувань одного мільйона мишей. 90 відсотків тих ліків відкидається як безуспішні або деколи навіть шкідливі для здоров'я мишей. Тепер маємо коло 20 хемічних ліків, які допомагають трохи людині в поборюванні пістряка. пістряка.

Біржова Комісія оскаржує Ґолдфайна в податкових неправильностях

Вашингтон. — Біржова Комісія звернулася до федерального суду в Бостоні з рекомендацією, щоб той суд оскаржив бостонського фінансиста і приятеля колишнього Президентового дорадника Шермана Адамса — Бернарда Ґолдфайна в тому, що він не склав фінансового звіту за останній місяць. Суд негайно покликав до суду на переслухання на понеділок 22-го грудня Бернарда Ґолдфайна, його сина Гараса і двох їх спільників, які мають довести судові, що їх не можна покарати за образу суду. Попереднього тижня Ґолдфайн був оскаржений в тому, що образив 18 разів Конґрес, відмовившися зізнавати на його комісії про своє відношення до федеральних аґенцій. Ґолдфайн вже був давніше караний за подібні провини.

Українська Громада попрощала навіки сл. п. Ярослава Чижа

Ню Йорк. — В середу, 17-го грудня, Українська Громада навіки попрощала одного з найвидатніших своїх громадян і діячів, сл. п. Ярослава Чижа, що вмер на 64-му році життя минулої суботи, 13-го грудня. Похоронні обряди, що відбулись в середу з похоронного заведення Петра Яреми до української католицької церкви св. Юра і опісля на цвинтар, попередили у вівторок ввечорі відправи парастасу і панахиди в згаданому похоронному заведенні, при великій кількості прихожих, включно з президентом Української Народної Республіки в екзилі д-ром Степаном Витвицьким, головою Українського Народного Союзу Дмитром Галичином і головою Українського Робітничого Союзу Антоном Батюком, головою Спілки Українських Журналістів Америки ред. Романом Купчинським та численними іншими представниками різних організацій і громадян. Після жалобних відправ, при відкритій домовині промовляли, прощаючи Покійного, ред. Роман Купчинський від Спілки Українських Журналістів Америки, проф. д-р Яків Зозуля від Українського Технічного Інституту, д-р Іван Козак від Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці, д-р Матвій Стахів від „Народної Волі" і УРСоюзу, та представник білорусів. Усі промовці, висловлюючи співчуття родині та прощаючи Покійного, підкреслювали його великі заслуги для свого народу, який назавжди збереже пам'ять по ньому. По Покійному — говорив ред. Р. Купчинський — повинні б сьогодні дзвонити дзвони однаково, як у Києві так і Львові, а пам'ять про нього назавжди світитиме трьома смолоскипами його заслуг як громадянина, журналіста і людини.

Мао Тсе-Тунґ відходить із посту президента червоного Китаю

Варшава. — Згідно з одержаними тут повідомленнями з Пейпінґу, Мао Тсе-тунґ, творець комуністичного Китаю і його дотеперішній президент, уступить в січні 1959 року із становища президента, задержуючи у своїх руках тільки провід китайської комуністичної партії. Про відхід Мао Тсе-тунґа сповістив закордонних дипломатів міністер закордонних справ Китаю Чен Ий, який подав до відома, що в січні 1959 року кінчається президентська каденція Мао Тсе-тунґа і що він після уступлення із свого становища присвятиться „важливим державним справам". Водночас із цим у Пейпінґу підкреслюють, що Мао Тсе-тунґ відходить цілком добровільно, але ж у західніх дипломатичних колах переконані, що відхід Мао міг відбутися під тиском Москви, якій надто самостійна політика Мао-Тсе-тунґа ставала все більше небажаною. Центральний комітет комуністичної партії Китаю прийняв до відома рішення Мао Тсе-тунґа уступити із становища президента держави, але особи майбутнього президента ще не визначив. Здогадуються, що наслідником Мао Тсе-тунґа міг би стати 72-літній маршал Чу Тег або заступник голови ЦК китайської компартії Ліу Шанчі, який перебував довше в Совєтському Союзі і відбув комуністичний „вишкіл" у Москві.

Совєти передали Америці ще одну пропаґандивну ноту „протесту"

Москва. — У понеділок 15 ц. м. совєтський уряд переслав американській амбасаді в Москві ноту протесту проти здогадного порушування американськими літаками совєтської території. Формально це була відповідь на американську ноту з 13 листопада ц. р., в якій ЗДА наводили докладно два випадки неспровокованого обстрілювання совєтськими літаками американських машин, при чому американські літаки ні в одному випадку не відповіли вогнем. Зате совєтська нота, промовчавши американські закиди, з свого боку закидає американському летунству „плянові лети з ворожими цілями, що їх переводили американські літаки 7 і 8 листопада ц. р. недалеко совєтської території в обширі Балтійського моря та Далекого Сходу". „При цій нагоді — кажеться в совєтській ноті — один американський літак відкрив цілком неспровокований вогонь проти совєтського бойового літака, знайшовшись в безпосередньому сусідстві совєтської території". Коли це докладно сталося, де саме, який це був американський та який совєтський літак і які були висліди того здогадного обстрілювання — всього того в совєтській ноті не сказано. Речник державного департаменту Линколн Вайт назвав ці совєтські оскарження „продуктом сонної мари".

Німецькі і польські комуністи домагаються конференції „на вершинах"

Берлін. — У Східньому Берліні й у Варшаві оприлюднено в минулий понеділок одночасно спільний комунікат за підписами Владислава Ґомулки і Вальтера Ульбрихта — польського і німецького комуністичних провідників — безпосередньо після повороту Ульбрихта до Берліну з 6-денної візити в Польщі. У тому комунікаті декларується підтримку совєтській ініціятиві, щоб небавком зійшлась нова конференція „на вершинах" для справ міжнародного розброєння та встановлення в центральній Европі здемілітаризованої невтральної зони згідно з т. зв. пляном Рапацького. Проте ця заява німецьких і польських комуністів не є заохотою для переведення нової міжнародної конференції у справі Німеччини, бо в тій заяві повторюється становище Москви — мовляв — справа з'єдинення німецьких земель є „внутрішньою справою німців" і тому може бути вирішена лише у переговорах між „двома Німеччинами". Комунікат німецьких і польських комуністів є — за західніми кореспондентами — новим, з Москви продиктованим пропаґандивним документом у холодній війні.

На ЦК компартії СССР Хрущов лає знову „антипартійну групу"

Москва. — Від минулого понеділка цього тижня нараджується в Москві Центральний Комітет Комуністичної партії СССР, перед яким Нікіта Хрущов виголосив велику промову на господарські теми. Він боронив свою сільсько-господарську політику і закидав групі Булґаніна - Каґановіча - Молотова, що вона діяла „на шкоду народові", ставши в опозицію до запропонованого ним господарського пляну. Хрущов покликувався на постанови 20-го партійного конґресу, що їх — мовляв — „антапартійна група" хотіла опрокинути. У своїй промові, Хрущов вперше на такому партійному офіційному форумі на першому місці заатакував Булґаніна. Хоч Булґаніна ще весною цього року позбавлено становища прем'єра, проте щойно в минулому місяці пов'язано його з групою Каґановіча - Молотова - Маленкова - Шепілова. Хрущов закидав їм тепер, що вони „втратили контакт з народом і протиставились його життьовим інтересам". У висновках своєї промови Хрущов домагався — як звичайно посилення праці та намічення вищих продукційних осягів.

ДЕРЖАВИ НАТО ВІДКИНУЛИ ОДНОГОЛОСНО СОВЄТСЬКИЙ УЛЬТИМАТУМ У СПРАВІ БЕРЛІНУ

Доллес промовляє на сесії Ради НАТО в Парижі

Париж. — Рада міністрів НАТО, до якої входять представники 15 держав — членів Північно - Атлантійського Пакту, обміркувавши на своїй сесії дня 16 грудня ц. р. всесторонньо совєтську вимогу, щоб західні союзники залишили Берлін і погодилися зробити його „вільним містом", відкинула совєтський ультиматум одноголосно і водночас із цим попередила Совєтський Союз, що він нестиме всю відповідальність за кожну спробу припинення свобідної комунікації з Берліном. Заявилася за таким одностайним рішенням рада міністрів НАТО після основної дискусії над справою Німеччини, зокрема після виступу державного секретаря ЗДА Джана Фостера Доллеса, який заявив, що кожна поступка Совєтам буде початком великої катастрофи. Совєтський ультиматум у справі Берліну є тільки однією із чергових спроб Москви викликати замішання у світі. Згідно з найглибшим переконанням Доллеса, Совєти в ніякому випадку не почнуть війни за Берлін, бо це було б для них великим риском. Передання Берліну під виключну контролю Східньої Німеччини було б, на думку Доллеса, порушення договору, який підписали Совєти після бльокади Берліну в 1949 році і в якому вони загарантували свобідну комунікацію між Заходом і цим містом. Тому теж теперішня совєтська вимога, щоб західні союзники залишили Берлін, є абсурдною, бо ж не можна встановляти нових домовлень на румовищах старих договорів. Так же само проти залишення Берліну західніми союзниками висловився голова ради НАТО голляндський міністер закордонних справ Люнс, який ствердив, що така поступка Совєтам була б „абдикацією вільного світу". Своє рішення відкинути совєтський ультиматум у справі Берліну Рада НАТО обґрунтувала в окремому, опублікованому після 2 і півгодинної зустрічі комунікаті, в якому підтверджується право західніх союзників залишатися в Берліні і в якому стверджується, що будь-яке дальше вирішування справи Берліну є можливе тільки в рямцях договору між СССР і західніми державами, який розв'язав би справу цілої Німеччини. Після відбутої сесії Ради НАТО генеральний секретар цього Пакту Поль Анрі Спаак заявив ще, що під загрозою ультиматуму не може бути ніякої мови про якісь переговори в справі Берліну.

Арабські націоналісти і комуністи демонструють в Іраку проти представника ЗДА

Багдад. — Кількасот осіб, здебільша молоді, чекали на летовищі в столиці Іраку Багдаді, щоб уладити демонстрацію проти асистента державного секретаря ЗДА, Вільяма Рантрі, який переводить тепер об'їзд усіх середньо-східніх держав, щоб — на основі своїх розмов із тамошніми офіційними чинниками — зібрати інформаційний матеріял для намічення дальшої американської політики на тому терені. Арабські демонстранти викрикували „Рантрі додому" та обкидали авто американської амбасади грудками болота. Проте сильно сконсиґнована поліція не допустила до будь-яких безпосередніх виступів проти названого високого американського урядовця. Всі входи й виходи будинку на летовищі були сильно обсаджені військом і поліцією і тоді як демонстранти чекали перед головним входом — Вільяма Рантрі виведено іншим виходом та відвезено до міста бічними дорогами. Демонстрацію влаштували однаково арабські націоналісти з-під стягу єгипетського президента Насера, як і місцеві комуністи. Ірак, колись прозахідня країна, тепер, після кривавої тамошньої революції, в якій вбили короля Фейсала і прем'єра Нурі ес-Саїда, зараховує себе до невтральних держав. Існує в ній режим військової диктатури.

В АМЕРИЦІ

● **Князь Монако Рейніс і княгиня Ґрейс** стали хресними батьками Елизабет Бренден Келлі, новонародженої доньки брата княгині, Джека Келлі. Обоє вони перебувають на відвідинах у батьків Ґрейс у Филаделфії. Хрестини відбулися в католицькій церкві св. Івана Хрестителя в Филаделфії, Па.

● **Фільмовий режисер**, 77-річний Сесіль Б. де Мілл, заявив у Ню Орлінсі, Луізіяна, що плянує накрутити фільм про лорда Баден-Павелла — засновника скавтінґу. Одинокий про свій головний майбутній фільм, який Сесіль де Мілл мріє випустити, він не хоче говорити нічого, крім того, що працювати над ним треба буде чотири роки. 77-річний де Мілл має вже готові пляни до 85-го року життя.

● **25-річна біорова працівниця Гелен Реддінґ Демаре**, індійсько - ірляндського походження, заявила, що Різдвяні свята проведе із своїм нареченим, 43-річним Стіфенсом Крейном, батьком 15-річної Черил, яка минулого року вбила коханка своєї матері, кінової зірки Лани Тирнер. Стіфен Крейн працює в Монтреалі, куди прибуде на свята і Черил, яка живе у своєї бабусі після того, як суд звільнив її від кари за вбивство.

● **Лікарі серцевих недуг** доражують старшим особам, які фізично не працюють і не роблять фізичних вправ — не братися до відкидання снігу з хідників, бо це може нещасливо для них скінчитися. Лікарі ствердили, що взимі більше людей вмирає на серцеву атаку саме з цієї причини.

● **49-річна дружина поліциста Гелен Милві**, запідозрівши свого чоловіка в подружній зраді, сховалася в задній частині його авта і підслухала любовну розмову між ним і 49-річною розведеницею Джейн Рюніян. Обурена зрадою, Гелен Милві вмішалася в цю розмову і, коли чоловік звелів їй вийти з авта, застрелила його з поліційного револьвера.

● **Професор патології ротової порожнини** в Гарвардському університеті, д-р Рейдар Соґнес, заявив на зборах дентистів у Ню Йорку, що шість факторів впливають на псування наших зубів: бактерії, карбогидрати, слина, спосіб відживлювання під час росту зубів, спадкові особливості і гормони. Він закликає звертати більше уваги на боротьбу проти псування зубів.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Стефан Миколин**, колишній УСС й СС, офіцер Української Галицької Армії, відомий громадський діяч і дослідник Гуцульщини, автор друкованої у вінніпеґському „Новому Шляху" праці п. н. „Гуцульщина в українській літературі", помер дня 6-го грудня ц. р. у Гамільтоні, Онт., в Канаді. Похорони Покійного відбулися дня 8 грудня ц. р.

● **Посол д-р Іван Кучерепа**, член канадійської делеґації для справ НАТО, перебуваючи в Західній Німеччині, відбув там в одному з міст зустріч із головою ЗЧ ОУН Степаном Бандерою. У розмові з Ст. Бандерою порушено низку питань: радіомовлень, політики урядів деяких західніх держав щодо СССР і народів поневолених Москвою, а далі напрямних на майбутнє. Поінформував про цю зустріч посол Кучерепа на пресовій конференції, що відбулася дня 3 грудня ц. р. в готелі Ройл Йорк у Торонті.

● **Авторський вечір письменника О. Гай-Головка** відбувся в неділю, дня 7 грудня ц. р., в Літературно - Мистецькому Клюбі у Вінніпеґу (Канада). Доповідь про творчість поета виголосив проф. Ю. Луцик-Мулик і твори його (оповідання й поезії) читали Д. Яремчук та М. Гнатів.

● **Дотеперішній посадник Віндзору (Канада) українець Михайло Петрик** був знову обраний посадником цього міста під час перевиборів до міської ради, що відбулися дня 1 грудня ц. р.

● **Дарія Якимів**, учениця кляси п-ні Байдової в Українськім Музичнім Інституті в Ню Йорку, виступить в суботу 20 грудня ц. р., о год. 10.30 перед полуднем із концертом творів Мендельсона, Шопена та інших композиторів на хвилях нюйоркської радіостації WNYC.

У СВІТІ

● **Папа Іван XXIII** відновив традиційний звичай померлого Пія XI — приймати кожної середи прочан на збірні авдієнції. Минулої середи він уперше промовляв до кількох тисяч прочан трьома мовами: італійською, французькою, еспанською і англійською. Папа просив вибачення за свою недосконалу англійську мову і обіцяв „поправитись". В навечер'я латинського Різдва, 23 грудня, Папа виголосить звернення через всі італійські і більшість західньо-европейських радіовисилень.

● **Англійський винахідник Сесіль Ґрагам** залишив на вулиці щойно перед тим апатентовану 4-тонну машину „Динозавр" для копання ровів, що виконує працю 200-- робітників. Негайно ту машину хтось украв. Винахідник оголосив в газетах пересторогу, що необізнаний з тією машиною чоловік може вилетіти разом з нею в повітря. Як треба нею орудувати — цього винахідник не пояснив.

● **Цивільний пілот із Західньої Німеччини, 34-річний Курт Ґент**, впав із своїм літаком за залізною заслоною біля Любеку. З тої катастрофи він вийшов цілий, але комуністи заарештували його під закидом, що його літак стояв „на послугах НАТО". Коли західньо - німецький уряд, рішуче заперечивши цьому, доказав, що це був літак західньо - німецької цивільної летунської лінії, комуністи запропонували Ґентові — перейти на їх службу. Пілот відмовився і на знак протесту — почав голодівку. Протримавши три дні, комуністи його звільнили.

● **Едіт Ерл** з англійського містечка Гаммерсмит рік-річно виїздить до відомого міжнародного касина в Монте Карльо, де — як запевняє — протягом кількох тижнів „заробляє" собі на рік життя плюс невеличку суму „на чорну годину". Вона заявила журналістам, що її покійний чоловік залишив їй „цілком певну систему", за якою вона завжди виграє. Едіт Ерл має 84 роки. Вона каже, що завдяки своїй системі „знімає" з рулети по $2.80 на хвилину.

● **У совєтській фабриці автомобілів ім. Горького над Волгою** розпочали продукувати перший особовий автомобіль на 7 осіб із 8-цилиндровим мотором. Максимальна швидкість авта — 150 клм (100 миль). Його назва — „Чайка".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БАЛЯНС СЕСІЇ ОН

Коли 9 вересня ц. р. зійшлася 13-та сесія Генеральної Асамблеї, то державний секретар Джан Фостер Доллес заявив, що вона „повинна стати може найважливішою за останні роки". На цю обставину вказував також факт приїзду тоді до Ню Йорку коло 50-ох міністрів закордонних справ — від „великої чвірки" почавши, а на різних малих країнах з далеких світів кінчаючи. Однак, що інше „повинно" було бути, а що інше вийшло. Коментатор „НЙТаймсу" з 7 грудня ц. р. у статті „Асамблея ОН закінчується незадовільною нотою", ствержує, що це була „найнудніша" та „найжаловартніша" сесія в історії цієї установи. І він звертає увагу, що величезна більшість міністрів закордонних справ роз'їхалася вже давно, усвідомивши втрату свого часу в скляному палаці над Східньою рікою в Ню Йорку.

Денний порядок цієї сесії представляв імпозантний список 86-ох точок. Можна сміливо сказати, що комісії Генеральної Асамблеї, передусім найважливіша 81 членна Політична Комісія, „перемолотили" той денний порядок механічно, не під кутом розв'язування проблем, а щоб тільки в кожній справі прийняти „якусь" резолюцію. А тому, що для важности резолюцій у політичних справах треба двох третин голосів, що їх у 81-членній Асамблеї надзвичайно трудно осягнути, і тому, що кожна резолюція, яка тільки трішки перечила совєтським цілям, викликала збоку СССР заяву, що він із своїми сателітами бойкотуватиме її постанови, тільки з великим трудом можна виловити з 86-ох точок ті справи, що їх поладнано сяк-так позитивно, по суті, не тільки по формі. Це стосується, напр., покликання до життя спеціяльного фонду для розвитку малорозвинених країн. Але знову ж, на передбачених 100 мільйонів долярів основного капіталу того фонду, покищо є тільки 23 мільйони, себто сума аж надто скромна для переведення будь яких широких проєктів. Позитивними були резолюції про конечність припинення ядрових експериментів із встановленням міжнародної контрольної системи, як також про використання сферичного обширу для мирних цілей. Але, маючи на увазі совєтську поставу, практично ці резолюції мають мінімальну — чи може ніяку — вартість. Гарячкове бажання йти назустріч совєтським шантажам виявилось і опрокиненні власної постанови з попередньої сесії щодо складу Комісії роззброєння та погодження на совєтську вимогу, щоб такою комісією була повна Асамблея з 81 члена. Яка ділова дискусія про міжнародне роззброєння можлива на такому величезному зборищі?! Позитивним можна вважати прийняття в члени ОН ще одної — 82-ої з черги — держави, Гвінеї. Практично — вона побільшить до числа 29 азійсько-африканський бльок, який стоїть під домінуючими впливами Індії і Об'єднаної Арабської Республіки обох нібн невтральних країн, які, проте, з-правила підтримують становище СССР і, зокрема, є найпалкішими адвокатами прийняття комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй.

Відсунення цієї останньої справи ще на рік можна назвати одним із світліших моментів сесії ОН. Таким самим світлішим моментом була резолюція з ще одним осудом комуністично-терористичного режиму на Мадярщині. Ясно, що ні на долю Мадярщини, ні на політику Москви ця резолюція знову не матиме ніякого впливу. Так само найменшого сутнього впливу не матимуть прийняті Генеральною Асамблеєю резолюції в справах Кипру і Альжиру. Виходячи із засновку, що ліпше мати будь-яку резолюцію, ніж ніяку, Політична Комісія поручала, а Генеральна Асамблея приймала резолюції, рекомендацію „вирішити у переговорах справу згідно з чартером Об'єднаних Націй". Ясно, що такі постанови більше розчаровували, огірчували й сердили заінтересовані народи, ніж задовольняли їх.

Під час цієї останньої сесії виявилась знову правда, що розгра міжнародних сил відбувається поза тереном Об'єднаних Націй. Оптимісти потішаються, що на 13-ій Генеральній Асамблеї у словесних двобоях між представниками Заходу і Сходу впало менше образливих слів, ніж це бувало раніше. Може дійсно лайка не була дуже голосна. Проте, антагонізм між Сходом і Заходом не тільки не послабився, а ще більше загострився. Конфлікт довкола Формозької протоки, безплідні дві конференції з ділянки міжнародного роззброєння в Женеві і теперішня Берлінська криза — все це почалось і відбувається поза Об'єднаними Націями, без найменшої спроби Об'єднаних Націй вплинути в позитивному дусі на ці справи. Об'єднані Нації не всилі розв'язувати проблем, бо вони хворі на смертельну органічну недугу — упривілейоване становище Совєтського Союзу з його правом вета і його змогою безкарно шантажувати вільний світ.

Василь Мудрий

У 90-ЛІТТЯ „ПРОСВІТИ"

В історії відроджування народів (т. зв. весни народів) від початку 19-го сторіччя аж до другої світової війни ні один нарід не мав такої установи, якою для українського народу була „Просвіта", заснована 8-го грудня 1868 року. „Просвіта", подумана спершу як науково-дослідна установа, скоро змінила свій статут і поставила в його основу: „ширення просвіти між українським народом" (1870 року), а згодом поширено завдання „Просвіти" таким додатком до статуту, як „піднесення добробуту українського народу" (1891). Аж у 1923 р. усунено зі статуту „Просвіти" економічні справи.

„Просвіта" у своїх початках здійснювала свої завдання в дуже важких та неприятливих обставинах, маючи проти себе сильний тоді москвофільський табір та польську адміністрацію і все галицьке поміщицтво, що противились ширенню освіти серед нашого народу. Перші керманичі просвітньої праці були дуже свідомі цих труднощів, але, не зважаючи на те, в першому своєму маніфесті до народу з 11 лютого 1869 р., між іншим, проголосили: „Цілий нарід, цілу масу простого люду, котрий нещасливою долею більше як у інших народів підупав, двигнути і до пізнання привести і на тім люді, котрий вже дав докази своєї твердости, заложити будучність нашої народности". Велика ціль, але й найгідніша відповідь усім ворогам „Просвіти" та її праці. Ці слова маніфесту здійснилися, а здійснювалися і на моїх очах.

„Просвіта" видавала популярні книжечки для народу, в яких вчила його обов'язуючого законодавства і прав для кожної людини, що з того законодавства випливали. „Просвіта" видавала букварі для поборювання неграмотности, видавала книжечки на рільничі та господарські теми, видавала історичні оповідання й популярну „Історію України" Ол. Барвінського. Вона утримувала організаторів та інструкторів для засновування та ведення читалень „Просвіти", а крім того утримувала мандрівних учителів сільського господарства. Вона засновувала при читальнях крамниці і громадські шпихлірі, займалася й поширюванням кращого господарського знаряддя, закладаючи в деяких місцевостях зразкові управні поля. Попри це своїми книжечками та при допомозі живого слова своїх мандрівних учителів, інструкторів та інспекторів виповіла останній бій алькоголізмові й успішно його довела до переможного кінця.

„Просвіта" ставала з року на рік чимраз популярнішою в цілому українському народі. Не диво, що десятки тисяч людей ставали її членами, а з вдячности за її працю знаходились патріоти, які жертвували на цілі „Просвіти" ціле своє майно. Першим добродієм і фундатором „Просвіти" був її співосновник о. Степан Качала, діяч, посол і письменник, другим третій її голова В. Федорович, дідич з Поділля (власник Вікна), третім Антін Малецький (записав „Просвіті" майно Угерці Винявські, де була школа жіночого господарства), четвертим Антін Кнігиницький (записав село Грабовець) і нарешті п'ятим Митрополит Андрей Шептицький (відступив „Просвіті" за дуже малу ціну осередок великого земельного мастку Милування, де побудовано велику садівничо-господарську школу „Просвіти"). Крім того „Просвіта" розпоряджала великими фундаціями Дубравського, Михайла графа Тишкевича, о. Залуцького та іншими, що перед першою світовою війною виносили 200,000 корон і давали поважні відсотки для наділювання нашої університетської молоді стипендіями.

Перед 1914 роком „Просвіта" мала 77 філій, 2,944 читалень по селах, 504 читальняні доми, 197,035 членів читалень, 2,364 бібліотеки по читальнях з 218.860 книжками, кілька сотень аматорських гуртків, багато духових оркестр і хорів.

Перед 1914 роком „Просвіта" видала 374 числа членських книжечок, що появились у 2,865.115 примірниках. Всі ті книжечки були популярні і для кожного селянина доступні.

У 80-их і 90-их роках минулого століття українське національне життя почало різничкуватись. Тому то „Просвіту" відтяжили від господарських, економічних і торговельних обов'язків такі новоорганізовані установи як „Краєвий Союз Господарських Спілок", „Краєвий Союз Ревізійний" „Сільський Господар" і навіть „Краєвий Союз Молочарських Спілок" у Стрию (пізніший „Маслосоюз"), що перебрав від „Просвіти" всі молочарські спілки, які потворились були у Стрийщині при читальнях „Просвіти".

Словом „Просвіта" дала в Галичині всьому початок і тому її звали матір'ю всіх українських організацій. „Просвіта" променювала далеко поза межі Галичини, бо мала прихильників поза океанами серед української еміграції та серед надамурських поселенців на Далекому сході.

Перша світова війна перервала на деякий час цей велетенський розвиток „Просвіти", а через неї і народу, який кривавився в тій війні. Але на праці „Просвіти" виростала і розквітала велика національна ідея, що від 1914 року набрала конкретних живих форм. Була це ідея визволення свого народу, визволення шляхом боротьби за власну незалежність. З утворенням Легіону Українських Січових Стрільців 1914 р. ця велика ідея перетворилась у цілу низку осягальних ідеалів на шляху боротьби за повне визволення. Без праці „Просвіти" було б неможливе те, що сталось у листопаді 1918 р., як і те, що привело в Києві до 22 січня 1918 року.

Між першою і другою світовими війнами „Просвіта" відіграла ще почеснішу ролю в житті українського народу. Число читалень по селах не збільшилось, але натомість число читальняних домів зросло надзвичайно. У 1928 р. було їх тисяча, а 500 було в будові. Все це завдяки допомозі американських братів-односельчан, що щедро допомагали при будові. Філій „Просвіти" в тому часі було 85, читальняних бібліотек 1779, коло 1500 аматорських театральних гуртків, 100 самоосвітніх гуртків, численні дитячі садки, 50 читальняних оркестр і 500 хорів. Від 1928 р. „Просвіта розвивалась і поширювала свій вплив на Волинь, Холмщину і Підляшшя, хоч у 1930-их роках з поважними перешкодами. „Просвіта" видала у 26 великих томах твори клясиків української літератури в серії „Українська письменність". Вона видала: енциклопедичну своїм обсягом книгу інж. М. Творидла про методи новочасного господарювання на ріллі, Михайла Возняка „Історію українського письменства" в трьох томах, д-ра Філярета Колесси „Українські народні думи" та ін. У серії фонду „Учітеся" появились прегарні книги, що тепер уже давно на вичерпанні, як, наприклад, „Історія мистецтва" М. Голубця та інші. Рік-річно „Просвіта" видавала календарі-альманахи, в яких, крім численних літературних перлин, були огляди українського життя. Ці альманахи мають непроминальну вартість. Окрему ділянку в виданнях „Просвіти", попри популярні книжкові видання, творять журнали. Назвімо найважливіші: „Письмо з Просвіти", пізніше „Народна Просвіта", а далі „Просвітні листки", „Аматорський Театр", „Бібліотечний Порадник", а найціннішим був популярно-науковий журнал „Життя і Знання", спершу під редакцією М. Галущинського, а згодом д-ра В. Сімовича.

„Просвіта влаштувала в лютому 1909 р. Просвітній Конґрес за головування д-ра Євгена Озаркевича. Конґрес мав не тільки просвітній, але й економічний характер. „Просвіта" вела довгі часи у Львові однорічну торговельну школу, яку перебрала „Рідна Школа" щойно під кінець 1920-их років.

Слід з цієї нагоди, себто з нагоди 90-ліття заснування „Просвіти", згадати найвидатніших її діячів. Головами „Просвіти" з черги були: Анатоль Вахнянин, Юліян Лаврівський, Володислав Федорович, проф. д-р Омелян Огоновський, Юліян Романчук, Петро Огоновський, д-р Євген Озаркевич, Іван Кивелюк, Михайло Галущинський, д-р Іван Брик. До видатніших діячів „Просвіти" належали д-р Корнило Сушкевич, д-р Євген Олесницький, д-р Кость Левицький, о. Олександер Стефанович, о. Теодозій Лижогубський та багато-багато інших у Головному Виділі „Просвіти". Слід би згадати сотні імен видатних просвітніх діячів, що діяли при філіях „Просвіти" по містах і тих, що організували тисячі читалень „Просвіти". Але на це немає місця.

Люди творили і вели „Просвіту". Вони, ці українські люди, піднесли „Просвіту" до рівня оформника українського національного обличчя в Галичині, і в тому їх велетенська заслуга.

Не дивно, що по революції 1905 р. на Східній Україні також почали творитись „Просвіти", які згодом царська влада зліквідувала, але які мали виконати там ролю галицької „Просвіти".

ЩЕ РАЗ ПРО 19-ий ПАРАГРАФ

Від 26 листопада, коли в „Свободі" видрукувано статтю п. з. „19-ий параграф", ще не минуло й місяця. За цей час на цю саму тему появилися вже три статті в українській пресі: Дм. Андрієвського в „Українському Слові" (Париж), М. Брадовича в „Америці" (Филаделфія-ЗДА) і редакційна стаття в „Гомоні України" (Канада). Але це не значить, що реакція на новий підготовлюваний Москвою злочин — достатня. Треба бити — і то негайно — на сполох, бити в усі дзвони, щоб привернути до цієї справи увагу вільного світу.

Підступна суть 19-го параграфа видрукованих у центральній московській і передрукованих в усій провінціяльній пресі так званих „тез" Центрального Комітету КПСС у справі перебудови народної освіти не залишає сумніву, що українській мові і українській культурі взагалі, як і культурам усіх поневолених Москвою народів, згори призначена в майбутньому роля лише пропаґандивна, для зовнішнього ефекту — роля офіційної вивіски і облудної приваби для ще не поневолених комунізмом народів, передусім народів Азії і Середнього Сходу. А казуїстична редакція, в якій оформлено цей далекого прицілу параграф, свідчить про те, що Москва боїться поневолених нею народів і рахується з їхньою невисловленою опінією. І що боїться вона також національних еміґрацій, які досить гостро й успішно реаґують на кожну злочинну дію кремлівських головачів, скеровану проти народів, з яких ці еміґрації вийшли.

Пригадаємо ще раз зміст цього тонко продуманого документа:

Опублікований у згаданих „тезах" ЦК КПСС (а є вони фактичним переказом попередніх доповідей Хрущова на з'їзді комсомолу і на пленумі ЦК компартії) параграф 19-ий дає право учням середніх шкіл з „місцевою" викладовою мовою у т. зв. союзних республіках не вивчати зовсім... російської мови — мови, що, як зазначено з притиском в „тезах", є „могутнім засобом міжнародних зв'язків, зміцнення дружби народів СССР і залучення їх до скарбів російської і світової культури..." Натомість учням середніх шкіл з російською мовою навчання в союзних республіках надається право не вивчати „місцевої" мови — значить, української — на Україні, латиської — в Латвії, грузинської — в Грузії і т. д. Інакше кажучи, надається право, зокрема в „суверенній" Україні, не знати державної — за совєтською конституцією — мови всім тим учням, які вчаться в школах з російською викладовою мовою. А таких шкіл по українських містах є вже, за совєтською ж таки статистикою, від 50 до 80 відсотків.

Про наслідки, які матиме параграф 19-ий в союзних республіках, коли виконавці московських наказів заходяться його реалізувати, у „Свободі" вже згадувано. Коротко кажучи, це означає тотальну русифікацію міського населення і державного апарату, зокрема русифікацію робітництва, що з середини 20-их років в значній мірі, внаслідок колективізації, утратило було московський характер.

До речі, Дм. Андрієвський в „Українському Слові", очевидно, не зовсім зрозумів суть казуїстично уложеного 19-го параграфа, бо в своїй статті на цю тему пише: „Голосування батьків у шкільній справі в підсовєтській Україні відбуватиметься меньш-більш так, як відбуваються зибори до Совєтів. Щоправда, між двома процедурами є та різниця, що при виборах є лише один список кандидатів, а при шкільному (?) голосуванні треба буде заявитись за одну з двох розв'язок..."

Ніде, ні про яке голосування в справі перебудови народної освіти у совєтській пресі не згадується. Натомість тези ЦК КПСС — як то вже не раз практикував Хрущов з іншого роду „реформами" — вже переходять „всенародне обговорення" на мітинґах і в пресі. Інакше кажучи, „зорганізовані" секретарями райкомів і обкомів „батьки" висилають до газет дописи, в яких захоплюються мудрістю компартії і геніяльністю її рішень, а призначувані тими ж секретарями оратори на мітингах пропонують відповідні резолюції, одноголосно схвалювані присутніми. Тож нема сумніву, що вже наприкінці січня на 21-му з'їзді КПСС „тези" будуть затверджені, а тим самим московські елементи на Україні і в інших республіках дістануть повну волю і забезпечені урядом права переводити у найширшому маштабі загальне обмосковлення молоді.

Інж. Дм. Андрієвський, пишучи далі про „голосування", що його нібито проєктують большевики перевести в справі реформи народної освіти, висуває дуже ризиковне твердження, яке в совєтській дійсності виглядає просто як фантастичне:

„Висліди того голосування можуть або потвердити, що український народ дорожить своєю національною культурою, або що він легковажить свої народні скарби. Висліди його або дадуть нові докази для чужинців, що українці хочуть бути самі собою, а тому мають моральне право на державне існування, або тієї волі до національного життя не мають. Від тих вислідів позиції непередрішенства у чужинців або скріпляться, або захитаються..."

Заявляючи таке, Дм. Андрієвський сам собі перечить, бо в цитованому місці своєї статті слушно завважує: „Голосування батьків у підсовєтській Україні відбуватиметься менш-більш так, як відбуваються вибори до Совєтів..." А якщо так, то при чому ж тоді оте „легковаження", при чому ті чи інші висліди, коли наперед можна сказати, що будуть вони на 99.9% — „за"? І які нові „докази, що українці хочуть бути самі собою" в умовах уже сто разів переведених при інших нагодах голосувань може дати для чужинців український народ під совєтським режимом? Направду, п. Дм. Андрієвський ставить до українського народу нереальні вимоги, якби навіть большевики й задумали перевести голосування в справі народної освіти.

Щодо даного в „тезах" права батькам вимагати, щоб у тій чи іншій школі з російською викладовою мовою створені були окремі кляси для учнів, які бажають вивчати „місцеву" мову, то також наперед можна сказати, що ніхто з цього „права" не скористає! Ще надто свіжі в пам'яті населення часи єжовщини, а до того ж кожного дня пригадує совєтська преса небезпеку націоналізму, погрожуючи „найжорстокішою розправою „буржуазним націоналістам"... І тому таке „право" складається більше на пастку, наставлену на легковірних людей.

19-ий параграф тез ЦК КПСС ввійде в історію українсько-московських відносин як ще один документ гноблення Москвою України, як ще один яскравий доказ, що „старший брат" у своїй політиці супроти українського народу при всякому режимі залишається незмінним, і стане поруч із сумної пам'яті Емським указом царя Александра III-го, відомим Валуєвським указом та іншими витворами варварської політики білих і червоних російських урядів у реалізуванні їх стратегічного пляну — безоглядної русифікації поневолених народів в ім'я створення єдиного російського, а тепер „совєтського" народу з російською мовою і культурою.

19-ий параграф, який передбачає обмосковлення українських, литовських, латиських, білоруських, грузинських і інших неросійських міст, передусім їх молоді, у т. зв. союзних республіках, мусить загострити увагу всіх національних еміґрацій з СССР і підняти їх на широку протиакцію. Це є передусім справа УККА поставити цю протиакцію так, щоб заговорили про неї не тільки наші часописи. В холодній війні з російсько-большевицьким тоталітаризмом аргумент послідовної русифікації поневолених Москвою народів може бути для Заходу дуже ефективною зброєю.

В. О-ко

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО „ПІВ СОТНІ ЛІТ ТОМУ"

З великою приємністю і зацікавленням читав я спогади інж. Василя Рижевського п. н. „Пів сотні літ тому", бо це часи й моїх юних днів у львівському університеті. Та в інтересі історичної правди мушу спростувати деякі неточності відносно демонстрацій в університеті. Шановний автор лучить прізвища Павла Крата й Адама Коцка з одною й тою самою демонстрацією, яка буцім то відбулася 10-го червня 1910 року. Це не вірно. Демонстрація під „головною режисурою" Крата мала місце в перших місяцях (не тямлю: лютий чи березень) 1907-го року. Натомість демонстрація, в якій згинув Адам Коцко від кулі польської боївки, відбулася 1-го липня 1910 року. Я сам був учасником тої демонстрації, разом з покійним Адамом Коцком, Лесем Курбасом і Павлом Лисяком (своїми приятелями), йшов в одній чвірці з віча у залі „Сокола-Батька" при вул. Руській до університету і був там після демонстрації заарештований. Крім того, після смерти пок. Адама, я з рамени Головної Ради Українського Студентського Союзу став головою Комітету для вшанування пам'яті А. Коцка, який зорганізував маніфестаційні похорони і подбав за пам'ятник, секретарем дисциплінарної Комісії, яка вела доходження проти кількох товаришів, що нарушили товариську солідарність 1-го липня (головою комісії був Федір Замора) і вкінці на місце Адама головою Драматичної Комісії, — отже, дата 1-го липня 1910 року була для мене дуже важливою і я ніколи її не забував.

Мої завваги абсолютно не мають на цілі знецінення вартости спогадів дорогого мені автора п. інж. Василя Рижевського, які для мене були подихом свіжого повітря з-перед 50-ти літ, прогадкою, здається, прадавніх часів нашої спільної молодости, яка, на жаль, вже ніколи не вернеться. Є річчю зовсім зрозумілою, що після 50-літ деякі події можуть у людській пам'яті дещо затертися.

Володимир Рудницький
Филаделфія.

---

† Володимир Савченко

БЕЗСМЕРТНІ

(2)

Тут скорими, несподіваними нападами обеззброювали всіх, хто попадався озброєним на їх шляху в пориванні на схід. Зчинилась у прикордонній смузі червоних страшна паніка. Все втікало спереляку, куди хто міг. Одначе, група уникала зустрічі з великими большевицькими силами, рухаючись головним чином бічними шляхами. Тримала вона напрям на стацію Коростень (на північ від м. Житомира). Між 14 і 17-им листопада раптовим ударом опановано цей важливий стратегічний залізничий вузол і здобуто великі трофеї. Кілька ешелонів із червоноармійцями, що стояли на цій стації, повтікали на всі вітри.

Але незабаром до червоних підійшли підкріплення, і Коростень довелося залишити. В тому районі почала натискати червона кіннота. Точилися безперервні бої. В безупинному поході, в боях проти насідаючої ворожої кінноти, звичайно, вояцтво втомилось. Швидке маневрування стримувало ще й те, що ранених не лишали на полі бою, а везли на підводах за собою. Як згадувано, вояцтво з Польщі вийшло в кепському одязі і взутті. А тут ударили морози, далі випав глибокий сніг, так, що тяжко було рухатися, а до того на снігу залишалися сліди, і ворогові легко було визначати по них напрямок руху групи.

Природа обернулася проти нас. Від перевтоми та голоду почалися зорові й слухові галюцинації. Бачили в далині село, чули гавкання собак, підходили ближче, а то — ліс. З відмороженими руками, ногами, падаючи від знемоги, наші лицарі все ж йшли вперед. Під с. Міньками, нарешті, стався останній великий бій з переважаючим у кілька разів ворогом.

Треба згадати, що ще перед виходом із Польщі ген. Ю. Тютюнник призначив місцевість у напрямку на Київ, де обидві групи мали зустрінутися.

Отож ще перед боєм біля села Міньки Подільська група глухої темної ночі підійшла до цього призначеного району. Раптом почули стрілянину. Як видко, десь недалеко точився бій, але хто, з ким? Вислана розвідка повідомила, що військовий відділ, який провадив бій, десь зник. Як пізніше виявилося, це Волинська група билася з большевиками.

Під селом Міньками вона була оточена з усіх боків. Не зважаючи на перевтому і виснаження, вояцтво билося, як леви. Бачило козацтво, що нема рятунку, але не давалося, — билися, як їх прадіди запорожці. Одначе, численніший, добре озброєний, свіжий і ситий ворог переміг. Що там робилося!.. Ранені добивали себе, щоб не попасти в руки большевиків. Хто фізично був здоровіший, хто міг, — пробилися з цього пекла й подалися на захід. Все ж таки 359 попало в полон. Їх відправили під конвоєм до містечка Базар коло Коростеня. Там їх роздягнули і в самій білизні замкнули в холодній церкві. Ходить легенда, що Мати Божа гріла завзятців своїм покровом. Після комедії большевицького суду їх розстріляли й засипали в спільній могилі. Не дивилися, чи хто ще був живий: всіх упхали в землю й присипали землею. Згідно з списком, який попав у руки українців, рахується розстріляних 359. Але відомо, що декому з засуджених на смерть пощастило врятуватися. Так підполковник Римбалович утік із церкви, з-під охорони. Другий підполковник (чи не Равич-Камінський?), якого я бачив пізніше, врятувався вже з могили. Сталося це так. Коли пролунали постріли, він упав і прикинувся мертвим. Ті, що з боєм прорвали оточення, щасливо дісталися до таборів у Польщі.

Як звичайно, большевики всім підсудним перед розстрілом запропонували покаятися, обіцяючи помилування. Але ніхто на це не пішов, всі відмовилися. Один козак із 6-ої стрілецької Січової дивізії, родом із Галичини, у відповідь сказав приблизно так: „Ми знаємо, що всі зараз загинемо, але ми не покаємося. За нами підуть тисячі і помстяться за нашу смерть". Всі засуджені на смерть зараз же заспівали „Ще не вмерла Україна"... Їх голоси заглушила кулеметна стрілянина.

Щодо Подільської групи, де переважно була кіннота, то Полковник Палій перейшов із нею з боями Проскурівський повіт. По дорозі в одній місцевості він несподівано наскочив на червону бриґаду, що була там розташована. Цей наскок був такий несподіваний і блискавичний, що большевики в паніці втекли, залишивши нашим велику військову здобич. Забезпечивши себе зброєю, амуніцією, Подільська група попрямувала далі в Лятичівський повіт. В одному з боїв хоробрий полк. Палій був ранений, і його наступником став полк. Чорний. Він продовжував вести свою групу на Київ. Все ще жила в нього надія зустрітися з Волинською групою, або бодай довідатися про неї. Нарешті, дійшовши до стації Бородянка на залізничній лінії Київ-Коростень, над річкою Здвіж, довідався про трагічний бій під с. Міньками. Всі шанси на успіх виправи тепер пропали. Не залишилося нічого іншого, як завернути назад, на захід. Тож Подільська група, дійшовши до Малина та Бородянки під Києвом, попрямувала на схід від Радомишлю (містечко на Київщині над річкою Тетеревом), продерлася крізь Любарські та Заславські ліси і 29 листопада перейшла польський кордон, щоб вернутися до таборів.

Так закінчився 2-ий Зимовий похід. Він не приніс успіху. Але це ще один із незабутніх етапів на шляху визвольної боротьби українського народу, у змагу за свою волю. Він виявив найвище напруження національного хотіння, стихійний, просто несамовитий у своєму завзятті гін до волі.

Образ жертв Базару врізався глибоко в серце кожного правдивого українця і в майбутніх боях за Україну підноситиме на дусі вояків своїм світлим високим героїзмом.

Прийде час і вільна Україна здвигне величавий пам'ятник на місці, де згинули вірні її сини в боротьбі за її визволення.

(Кінець).

УКРАЇНСЬКА СПІЛЬНОТА В АМЕРИЦІ ЗБАГАТИЛАСЬ НОВИМИ ЦЕРКВАМИ В НЮ ГЕЙВЕНІ І В БОСТОНІ

Українська спільнота в Америці збагатилась двома новими величавими будівлями: української католицької церкви в Ню Гейвені, Коннектикат, збудованої коштом понад 350,000 долярів та посвяченої і переданої в користування місцевої парафії з кінцем листопада ц. р., та української православної церкви св. апостола Андрія Первозванного, в Бостоні, Массачусетс, посвяченої і переданої в користування місцевої парафії минулої неділі, 14-го грудня.

Про посвячення української католицької церкви в Ню Гейвені пише п. І. Т.:

В Дні Подяки і в неділю 30-го листопада ню-гейвенська громада урочисто відзначила посвячення новозбудованої церкви, залі і школи, які збудовано коштом понад 350,000 долярів. Акт посвячення започатковано 27-го листопада, в Дні Подяки, походом товариств, братств, організацій, що оформився в залі та що його очолював стемфордський екзарх Преосв. Кир Амвросій Сенишин, з 30 священиками українського католицького і 12 священиками латинського обрядів. Похід перейшов до церкви, де насамперед відбулось вмурування пропам'ятної таблиці, а відтак привітання Владики. Від громади хлібом і сіллю вітав Владику один із старших піонерів-українців в Ню Гейвен, п. Антін Маланчук, а від церковного комітету п. Євген Козюпа по-українськи і Іван Музика по-англійськи. Під час архисерейської Служби Божої багатозмістовну проповідь в українській мові виголосив о. декан Стефан Баландюк з Гартфорду, підкреслюючи значення Української Католицької Церкви у вільному світі. Проповідь по-англійськи виголосив священик латинського обряду, о. Джан Квінн з Медісону. На закінчення Служби Божої промовляв Владика, гратулюючи громаді і о. пароховї Стефанові Чомкові за успіх завершення будови Божого Храму та школи. Другою частиною свята був бенкет, що відбувся в неділю 30-го листопада в новозбудованій залі, при участі понад 300 осіб громади і запрошених гостей. Головним промовцем був посадник міста Ричард С. Лі, який підкреслив, що із зростом української громади в Ню Гейвені буде зростати і їх участь в суспільно-громадському житті і правлінні міста. З черги промовляв новообраний конгресмен Баб Джіямо, заповідаючи співпрацю в інтересі української справи. Він брав також участь із родиною в Службі Божій і акті посвячення. Під час бенкету парох о. Стефан Чомко представляв старших понерів української громади в Ню Гейвені, які сиділи на почесному місці, та згадав також всіх священиків і громадян, які своїм трудом спричинились, що ню-гейвенська громада в такому розмірно короткому часі здобулась на такі величаві будинки. Зокрема згадав свого попередника о. Антона Борсу, що придбав площу і будинки, де тепер додатково збудовано церкву, залю і школу. В програмі бенкету виступав також хор під керівництвом п. Саворського.

Нова українська католицька церква в Ню Гейвені, Коннектикат, збудована архітектом Юліяном Ястремським. На увагу заслуговує фронтова мозаїка, виконана в Італії мистцем Александром Гініс.

∴

Врочисте посвячення української православної церкви в Бостоні, збудованої коштом чверть мільйона долярів, відбулося в неділю, 14-го грудня, при великому здвизі народу — інформують учасники тих врочистостей. Рано того ж дня в новозбудованому храмі голова Консисторії Української Православної Церкви в ЗДА ВПреосвященніший архиєпископ Мстислав відправив, у сослуженні місцевого пароха всч. о. І. Данилевича, архидиякона всч. о. Пушкаренка з Байону, Ню Джерзі і духовенства, архисерейську Службу Божу, а після полудня відбувся бенкет, в якому взяло участь понад 400 осіб. Товстмайстром бенкету був відомий місцевий діяч і голова Будівельного Комітету архітект А. Прухницький (його заступником у Будівельному Комітеті був заступник голови УРСоюзу п. Харина). Започатковано бенкет передачею записаного на тасьмі благословення та побажань Митрополита УПЦ в ЗДА ВПреосвященнішого Іоана Теодоровича, який не міг взяти особистої участи в урочистостях з уваги на хвилеве нездужання. Головним промовцем був Владика Мстислав. Крім нього промовляли: голова стейтового сенату сенатор Павер, заступник головного предсідника УНСоюзу п. Иосип Лисогір, головний предсідник УРСоюзу п. Антін Батюк, голова Української Православної Ліги п. Богдан Гринчишин та інші. Між приявними, крім заст. гол. предс. Й. Лисогора, були ще головні радні УНС п. Микола Давискиба з Бостону (разом з п. Морозом, секретарем місцевого Відділу УНС, дуже активні члени Будівельного Комітету), головний радний Іван Кокольський з Вунсакет, Ровд Айленд, та багато інших діячів УНСоюзу, які, після врочистостей, відбули ще спільні союзові наради, присвячені місцевим організаційним справам.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бостон, Масс.

40-Річчя Листопадового Зриву

Бостонська громада відпразнувала 40-Річчя Листопадового Зриву 23-го листопада в німецькій католицькій церковній залі при 133 Шовмат Евню. Свято було підготоване Відділом УККА при допомозі церковних громад, Пласту і шкіл українознавства.

В усіх церквах тої ж неділі відслужено Панахиди а панотці виголосили відповідні, змістовні проповіді. Свято започаткував співом американського гимну мішан. хор при українській католицькій церкві Н. С. Х. в Джемейка Плейн під керівництвом п-і Галини Гейр. Відкрив свято член екзекутиви Відділу М. Кисіл. Він говорив про вагу Листопадового Зриву, нашу пам'ять про залишену Вітчизну та працю і жертвенність для її визволення.

Змістовну доповідь виголосив бувший суддя п. Дмитро Бречка. Він славив геройську боротьбу нашої молодої армії, поставу до наших ворогів після програних визвольних змагань та плекання духа і традиції Листопадового Чину серед молодого покоління.

В мистецькій частині виступили: Новозорганізований інж. Вінтоновим мішаний хор при католицькій церкві св. Юра відспівав в'язанку стрілецьких пісень укладу Я. Ярославенка „Грають Сурми". Однострій хористів, дисципліна і форма виконання пісень зробили помітне враження і нагороджені були довготривалими оплесками. При дальшому школенні хор може добитись добрих успіхів на церковно - громадському полі.

Зорганізований інж. Вінтоновим інструментальний ансамбль - тріо: інж. Вінтонів — скрипка, П. Струж — акордіон I і Я. Музика — акордіон II, виконав стрілецьку в'язанку — „Ой у лузі" і „Засумуй трембіто". Виконавців щиро оплескували.

Мішаний хор при українсько - католицькій церкві Н. С. Х. в Джемейка Плейн відспівав під проводом п-і Галини Гейр дві пісні: „Із-за гори сніжок летить" і „Ми йдем вперед".

Новачки і юначки місцевого Пласту під проводом пластового сеньйора Якова Шегрина виконали інсценізацію до пісні „Заквітчали дівчатонька . . ." та відспівали пластову пісню „Ми ростем, ми надія народу". Учні місцевих шкіл українознавства деклямували: Романа Франківська „Листопадова містерія" — О. Тарнавського; Оля Хром'як, „Привіт Львову" — Теодора Курпіти; Леся Струж: „Незабутній Листопад" — Романа Купчинського.

На поклик інж. В. Флюнта переведено на збіркові списки Союзу Українських Комбатантів збірку на інвалідів, яка дала 52,80 долярів. Технічне оформлення свята та заповідання програми перевів Михайло Кисіль. За продані ювілейні відзнаки вплинуло до каси дол. 165.50.

Свято закрив голова Відділу В. Тутка подякою організаторам свята, диригентам хорів, виконавцям і зібраній громаді за підтримку і зложення пожертв. Відспіванням національного гимну закінчено ювілейне свято. **М. К.**

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У ЗДА

повідомляє, що Наукове Засідання Історичної Секції УВАН у ЗДА **із доповіддю о. д-ра Ісидора Нагаєвського** п. н. „Історія й леґенда про минуле стародавньої України". Засідання відбудеться в будинку Українського Інституту в Америці (20 Іст 79 вул., Н. Й. — бібліотечна заля) в суботу 20-го грудня 1958 року в 4-ій год. по полудні. Вхід вільний.

Керівництво Секції.

● КНИЖКИ—ЖУРНАЛИ ●

„ВОЛОСОЖАР", ч. 3

Вже вийшов друком літ.-мистецький журнал „Волосожар", (ч. 3, грудень, 1958). Оповідання, уривок з повісти, поезії, байки, рецензії, листи до редакції тощо. Ціна 1-го примірника — $0.25. Річна передплата $1.00. Замовлення висилайте на адресу Об'єдн. Письменників „Волосожар": — WOLOSOZAR, P. O. Box 9752, Phila 40, Pa. USA

„ВЕСЕЛКА" В СВІТЛІ ДИТЯЧИХ ЛИСТІВ

(Докінчення)

„Я дуже люблю читати „Веселку"

Цей розділ має наголовок із цитати з листа Юрія Сеника, який найбільше сподобав собі історичні оповідання. З листів дітей ясно виходить, що діти молодшого віку люблять казки, веселі оповідання, легкі вірші. Діти старшого віку найрадше читають історичні й біографічні оповідання та інформативні статейки-розповіді. Всі діти люблять Богуту - Багатиря. Оксана Скробач пише: „Мені сподобалися теж вірші про пустунів та дітей - збитошників, бо ці оповідання додають гумору „Веселці".

„Я радо читаю гарні оповідання і вірші, бо вони пригадують Україну - батьківщину моїх батьків і мою. Люблю читати про козаків, що обороняли Україну й били ворогів. Я хотів би читати такі оповідання, як про Добриню". — пише Зенон Кецала.

„Ти маєш гарні казки для дітей та чудові малюнки, — читаємо в листі Ярослава Петраша. Найбільше сподобалося мені оповідання про Т. Шевченка, про Марка Вовчка і Миколу Лисенка. Марко Вовчок написала гарні казки для дітей, а „Маруся" це гарне оповідання. Дуже гарне оповідання „Серед зелених ялин" та казка В. Свідзінського „Чудесна тростка". Ганя Адамович любить найбільше читати про „Гуцульщину і наші славні Карпати".

А ось уривок з листа Марти Головатої: „Кожного дня я читаю „Веселку" у школі, а вдома читаю своїм братам. Вони дуже люблять історичні оповідання". Ірині Барабаш припала до вподоби казка Л. Українки „Лелія" і п'єса М. Метерлінка „Синя пташка". Казка про „Лелію" сподобалась також найбільше Олі Дацьків. З цього видно, що старші діти люблять читати матеріяли, які порушують якусь життьову проблему. Ось, наприклад, Марія Кульчицька пише про це: „Від часу до часу я просила б друкувати літературні твори наших письменників та поетів. Я хотіла б знайти у „Веселці" і поважніші речі".

Англомовні сторінки

„Мені дуже сподобалося, — пише Михайлина Ільчишин, — що у „Веселці" є хоч дві англійські сторінки. Бо діти українського походження, які вдома не розмовляють українською мовою, можуть із „Веселки" вчитись". Подібну думку висловлює Євгенія Кончак: „Я думаю, що „Веселка" є дуже цікава і що воно добре, що журнал має частину для тих дітей, які не можуть читати по-українськи".

Марія Кульчицька пише: „Дехто взяв за зле англійську сторінку у „Веселці", але я вважаю, що ми повинні дати можливість читати „Веселку" і тим дітям, які з різних причин, часом від себе незалежних, читають слабо по-українськи, або щойно хочуть навчитися українського письма".

Твої малюнки „Веселко", дуже гарні!

На підставі дитячих листів можна побачити, що діти розуміють ролю й завдання ілюстратора дитячих видань і значення ілюстрацій в дитячому журналі не тільки як декоративного чинника, але й як виховно - навчального засобу.

Оксана Скробач, що сама любить і вміє малювати, пише так про ілюстративну сторінку „Веселки": „Читаючи щомісяця „Веселку", я побачила малюнки наших найславніших мистців - малярів, нпр. Козака, Андрусева, Левицького, Холодного, Дмитренка, та багатьох інших. Тому, що я цікавлюся малярством і маю деякий талан, мені дуже сподобалися ілюстрації Андрусева до цікавого оповідання „Про лицаря Добриню та його сестричку Забаву". Ця серія малюнків мусіла бути дуже опрацьована".

Інший читач Зенон Кецала пише: „Дорога „Веселко"! Твої ілюстрації служать мені за зразок до рисунків. Я дуже люблю звірят і часто рисую їх на окремому папері".

„Дуже гарні малюнки про Богуту - Багатиря" — хвалить собі Ярослав Петраш, а Надя Самиця висловлює думку: „Дуже гарно розмальовані образки, особливо перша сторінка". На думку Миколи Нігоди, „кольорові ілюстрації роблять „Веселку" цікавою і гарною. Леся Попель „дуже захоплюється прекрасними малюнками" „Веселки".

„Я Тебе, „Веселко", прошу . . ."

На кінець кілька слів про побажання дітей до „Веселки". Найскромніше бажання висловлює Настя Шарабура: „Моя просьба до Тебе, „Веселко", щоб Ти виходила кожного тижня, бо я дуже люблю читати Тебе . . ."

„Я Тебе прошу, щоб Ти надрукувала оперу Лисенка „Коза Дереза". І прошу ще, щоб кожного місяця видавала цікаву книжку". Таке саме бажання має Галя Стельмащук: „Ми, діти, просимо Тебе висилати нам кожного місяця нову книжку . . ." Леся Попель просить: „Надрукуй в останньому виданні ще одну сценку на Різдво". (Цю просьбу Лесі сповняємо, — в святочних випусках „Веселки" за 1958 р. буде надрукована сценка Романа Завадовича „Коли дзвенить коляда").

Ігор Веренчук має побажання щодо ілюстрацій: „Твої кольорові малюнки дуже гарні, але я хотів би, щоб їх було більше".

Врешті Юрій Сеник пропонує: „В нашій клясі є багато майбутніх авторів та артистів. Чи Ви могли б приймати та друкувати у „Веселці" їх оповідання, вірші та ілюстрації?". На цю просьбу-пропозицію Юрка зразу відповідаємо: дуже радо, тільки надсилайте!

Найвища нагорода, найкраще свідоцтво і найсильніший поштовх

Чи ж може бути вища нагорода для видавництва, редакції і співробітників „Веселки", як зацитовані тут голоси дітей - читачів нашого журналу на підставі їх листів? І чи може бути краще свідоцтво - признання виховно - навчальній праці проф. Овчаренко, як це зробили її власні вихованці? І чи може бути сильніший стимул для нашого громадянства підтримати „Веселку" у її виховній праці, наслідки якої видно з листів дітей?

Відповідь на ці питання є в дитячих листах. Читайте цю відповідь і робіть із неї відповідний висновок!

З НАУКОВИХ ЗАСІДАНЬ УВАН У ЗДА

Семінар з політичних наук

В середу, 26-го листопада 1958 року відбулось перше наукове засідання Семінару УВАН у ЗДА з політичних наук.

Проф. Б. Мартос зробив доповідь на тему: „Характеристика господарського ладу в СССР". Розглянувши істотні й похідні ознаки капіталістичного ладу й ознаки ладу соціялістичного, як його уявляли ідеологи соціялізму — Б. Мартос перейшов до аналізи суспільно - господарського ладу в СССР. Опираючись на факти, доповідач прийшов до висновку, що суспільно-господарський лад в СССР не має найважніших ознак соціялізму, а зате має істотні ознаки капіталістичного ладу періоду нагромадження і централізації капіталів. Ролю капіталіста в СССР виконує держава, фактично комуністична партія або ще точніше — її верхівка, що тримає у своїх руках плянування всього господарства, його організацію й ведення, визначає ціни та умови праці.

Отже, комуністична партія в СССР, власне її верхівка, являється монополістом всього господарства СССР, за дуже незначним винятком, що дає підставу, на думку доповідача, визначити господарський лад в СССР як **капіталістично-монополістичний**. В дискусії було зазначено, що систему господарського ладу в СССР характеризували як форму „державного капіталізму".

● **У Парижі** тисячі студентів демонстрували в т. зв. Латинській дільниці у зв'язку з ситуацією у високих школах: замало професорів, замало викладових заль, недостатньо обладнані лябораторії, бібліотеки і т. п. Подібні демонстрації відбулися також в інших університетських містах, як Ліль, Тулюза й ін. Французькі професори співчувають демонструючим студентам, визнаючи, що поміч для високих шкіл від держави замала.

КНИЖКА НА ЧАСІ

Богдан Лепкий: **Під ялинку.** Ню Йорк, 1958. Накладом Льва Р. Лепкого і Спілки. 103 сто. 8".

Якось непомітно появилася на початку цього року збірка оповідань і віршів Богдана Лепкого, присвячених різдвяній тематиці, п. з. „Під ялинку". Оце друге видання тієї збірки, що перший раз появилася друком з початком тридцятих років, між двома війнами. Деякі з них передруковували на рідних землях, а ще більше на еміграції в різдвяних числах різних часописів. В них поет лине думками в рідний край, в рідне село й переживає в спогадах дитячі й молодецькі роки, сповиті чаром нашого сільського, а зокрема священичого побуту. Богдан Лепкий, поет глибокого чуття і глибоких тонів, що майже ціле своє життя провів на чужині, ніколи не забував про рідний край і все із тугою згадував моменти свого перебування в рідних сторонах, у батьківському домі чи серед рідних і близьких, чи серед своїх знайомих односельчан. І оце ті переживання вилив на папір, убравши їх у гарну поетичну форму та сповнивши їх тугою за рідними сторонами й вірою в силу духа нашого народу. Цю силу невмирущого народу знаходить він під сільською стріхою в мужицькій хаті та серці, в наших звичаях і традиціях, збережених у народних піснях та оповіданнях.

Крім поезій у книжці є й кілька оповідань, навіяних чаром різдвяних свят. Тут поетові особисті переживання з дитячих і молодечих років, чи то першу ялинку і пригоду із жмутком посивілого волосся („Моя перша ялинка"), чи про побут у першій гімназійній клясі в Бережанах і пригоду під час їзди до батьківського дому в Поручині на різдвяні свята („Саньми"). А далі вже спогади з дозрілих років, коли поет під час першої світової війни працював на чужині в Німеччині в таборах полонених українців з б. російської армії. І тут пробивається туга за рідним краєм, яка доводить людину до одчаю та безнадії, але в супереч тому приходить сильна віра у відродження батьківщини, що не дає падати духом.

Крім особистих спогадів креслить поет картини різдвяних настроїв, що „діють чудо" і людину, збайдужілу до свого рідного, немов приворот — свшан зіллям будять із збайдужнілости й забуття. („Його Святий вечір" і „Перша зірка"). Є тут картини радісних різдвяних хвилин у житті людей чи то бідних чи багатих, а таких нещасних серед обставин воєнної завірюхи („Також лист", „Ялинка", „Честь") а то й людської життєвої трагедії („Слава", „На порозі").

Усі оповідання як і поезії, навіяні чаром різдвяних настроїв і рефлексій. В них мотиви духового відродження і підйому духа, а також і науки щоденних людських злиднів і трагедій, які приходять у житті кожньої людини та які, нераз і дрібні, вирішають її дальше життя. Богдан Лепкий — майстер слова, мистець у передаванні людських переживань і почувань, короткими картинами чи навіть кількома словами креслить часто великі події і глибокі відчуття.

Ця збірка актуальна своєю тематикою і тоном і для сьогоднішніх днів, для обставин нашого життя на еміграції серед достатків і вигод. Тому збірка Б. Лепкого надається на цінний дарунок — під ялинку.

В. Лев

Вигляди сен. Гомфрі на здобуття демократичної кандидатури значно збільшилися

Вашингтон. — Демократичний сенатор Майк Монроні сказав, що в останньому часі значно зросли вигляди сенатора Гюберта Гомфрі на здобуття демократичної кандидатури на президента в 1960 році. Монроні твердить, що сенатор Гомфрі мусить бути між демократичними кандидатами на конвенції, бо його авторитет дуже зріс після його 8-годинної візити в Хрущова і після звітування в Білому Домі. 47-річний сенатор Гомфрі вже і давніше був згадуваний між можливими демократичними кандидатами в 1960 році, а тепер його шанси значно зросли, хоч він сам заявляє, що плянує в 1960 році старатися про перевибір на сенатора. Недавно шанси віце-президента Ричарда М. Ніксона зросли були після візити в Лондоні, і навіть Хрущов хвалив Ніксонову промову в столиці Англії. Сенатор Монроні гадає, що демократичним противником Ніксона в 1960 році повинен бути сенатор Гомфрі, який є головою розброєневої Комісії в Сенаті і членом Сенатської Закордонної Комісії, і який має досвід в закордонних справах.

Андрю Кнутсон обороняє свою жінку в конґресовій комісії

Вашингтон. — Андрю Кнутсон, чоловік колишнього члена Палати Репрезентантів Кої Кнутсон, зізнавав в підкомісії, що досліджує виборчі надужиття і заявив, що це політичні противники його демократичної дружини спричинили те, що 4-го травня ц. р. появився був лист в часописах, який в його імені закликав тодішнього конґресмена не старатися про перевибір та вертатися до свого чоловіка. Андрю Кнутсон твердив, що в цій справі була окрема змова, члени якої поширювали неправдиві вістки про відношення його дружини до її секретаря Билла Кієлдала. Він, Андрю Кнутсон, погодився тоді на опублікування цього листа-заклику до дружини — члена Конґресу, але тепер не вірить в ті поголоски, і жалує, що причинився до поразки своєї дружини під час виборів. А сталося це на основі невірних інформацій, які видумали політичні противники його дружини. Під час цього переслухання, була присутня і пані Коя Кнутсон, яка стримувала сльози, слухаючи слів свого чоловіка.

Телевізійні зірки виконуватимуть ролі вчителів і виховників

Лос Анджелес, Каліфорнія. — Представник т-ва „Мудрість", яке цікавиться методами навчання і виховання, заявив, що вже в 1960-у році в навчанні користуватимуться телевізією, що ґрунтовно змінить способи навчання американської молоді, якої виховниками будуть телевізійні зірки: науковці, письменники, історики, філософи, психологи, соціологи, малярі, музики, композитори, скульптори, лікарі і правники. На думку цього представника товариства „Мудрість" це тільки телевізія зможе розв'язати теперішню кризу в шкільництві ЗДА, яка заіснувала внаслідок недостачі вчителів та клясових приміщень. На думку видавця „Мудрости" Ліона Ґуттермана майбутні „вчителі" заробляти муть на телевізії такі високі платні, які тепер дістають найбільші телевізійні зірки. Вони „вчитимуть" ще довгий час по своїй смерті, бо вони діятимуть при допомозі тайпрекордерів.

● **Найпопулярніша в Англії** театральна й фільмова 45-річна артистка Вівіян Лі, яка грає ролі молоденьких героїнь, стала — бабунею. Її 24-річна донька породила сина. Знавці англійських театральних відносин непевні, чи ця подія не пошкодить їй в артистичній кар'єрі.

✝

Ділимося сумною вісткою
з Ріднею, Односельчанами і Знайомими,
що дня 15-го грудня 1958 року
упокоївся в Бозі,

НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ, БАТЬКО І ДІДУНЬО,

бл. п. ТЕОДОР СІРКО

проживши 72 роки.

Покійний був довголітнім членом 130 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку. Походив із с. Кінашів, пов. Рогатин, Зах. Україна.

ПОХОРОН відбудеться в **СУБОТУ, 20-го ГРУДНЯ** 1958 р., в год. 10-ій рано, з церкви Пресв. Марії в Eastport, а опісля на цвинтар в St. Moriches, L. I.

Тяжким горем прибиті:

Дружина — **МАРІЯ**
син — **ПЕТРО**
доньки — **ЄВДОХА, АННА, ОЛЬГА, СОФІЯ**
і внуки

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Б-во св. Юрія, Відділ 239, повідомляє, що Місячні збори відбудуться в суботу, 20-го грудня 1958 р., від 3-ої до 5-ої по полудні, в домі Українсько-Американських Горожан, при 847 Н. Франклін Стр. — Д-р В. Галан, предс., М. Ковальчук, секрр.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. — Т-во ім. Т. Шевченка, Відділ 64, повідомляє, що Місячні збори відбудуться в суботу, 20-го грудня 1958 р., о год. 7,30 вечером у Вінярського. Просимо вирівнати вкладки і прийти на збори. — Іван Бурний, секретар.

ГАРТФОРД, Конн. — Б-во св. Івана Хрестителя, Відділ 277, повідомляє, що фін. секретар буде приймати вкладки та полагоджувати всі справи Союзу в неділю, 21-го грудня 1958 р., від год. 1-ої до 3-ої у домівці Українсько-Американського Горожанського Клюбу при 51-53 Вгітморе Стр. Після 3-ої не буде вже урядування. Управа просить членів вирівнювати залеглі вкладки, щоби уникнути непотрібної суспензи. — Управа.

ВЕСТ ІСТОН, Па. — Т-во ім. Б. Хмельницького, Відділ 137, повідомляє, що **Річні збори** відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., о год. 1-ій по полудні, в церковній залі. На порядку дня: річні звіти і вибір Уряду на 1959 рік. Просимо вирівнувати залеглі вкладки і прибути численно на збори. — Гр. Пращик, предс.; М. Колодруб, касир; Ст. Колодруб, секретар.

БЕТЛЕГЕМ, Па. — Б-во св. Димитрія, Відділ 288, повідомляє, що Місячні збори відбудуться в суботу, 20-го грудня 1958 р., о год. 7-ій вечером, в церковній залі. Довгуючих членів просимо вирівнати залеглости, щоб можна було виготовити на час фінансові книги. — А. Данилюк, предс.; В. Заґвоський, касир; Д. Мушастий, секретар.

ШИКАҐО, Ілл. — Б-во св. о. Миколая, Відділ 106, повідомляє, що Місячні збори відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., о год. 12,30 по полудні, в Домі Відділів УНС, при 843 Н. Вестерн Евню. Просимо вирівнувати залеглости, щоб не переносити їх на слідуючий рік. Участь в зборах обов'язкова. За Управу — Івасютин, секр.

ШИКАҐО, Ілл. — **Річні збори** Т-ва „Вільна Україна", Відділ 139, відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., в парафіяльній залі при 50 Стр. і Палайна, о год. 2-ій по полудні. На порядку дня багато важних справ як теж вибір Уряду на 1959 рік. Просимо про численну участь і про вирівнання залеглостей. — М. Яцишин, предс.; Антін Вовчук, касир; Дмитро Кошіль, секретар.

РОМ, Н. Й. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відділ 121, повідомляє, що **Річні збори** членів Б-ва відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., в УНДомі при 212 Сопав Стр., о год. 2-ій по полудні. На порядку дня річні звіти уряду і контролі та вибір нового Уряду на 1959 рік. Щоб уникнути зайвої суспензи, просимо вирівнувати залеглости. Просимо присднувати нових членів і численно прийти на збори. — Дмитро Іванів, предс.; Василь Чуйко, касир; Олекса Ґадз, секретар.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Товариство „Подільська Січ", Відділ 8, повідомляє, що **Річні збори** відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., о год. 2-ій по полудні, в залі Клюбу при 18 Вашингтон Стр. На порядку дня: річне звідомлення і вибір Уряду на 1959 рік. — П. Гарасимів, пресд.; В. Мандзій, секретар.

НЮ ГЕЙВЕН, Конн. — Т-во „Любов", Відділ 370, повідомляє, що **Річні збори** відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., в авдиторії Української Школи при церкві о год. 11,30 перед полуднем по закінченні співаної Служби Божої. Просимо про численну участь в зборах, щоб можна було вирішити справу бенефітів і виплачування посмертного. Довжників просимо безумовно вирівнати залеглости, щоб уникнути суспензи. На зборах: річні звіти і вибір Уряду на 1959 рік. — К. Стасюк, предс.; Р. Голубович, касир; В. Гіна, секретар.

ДІТРОЙТ, Мич. — Б-во св. о. Николая, Відділ 175, повідомляє, що **Річні збори** відбудуться в неділю, 21-го грудня 1958 р., о год. 1-ій по полудні, в залі УНДому, 4655 Мартін Стр. На порядку дня: Звіти Уряду й Директорів до УНДому; Вибір Уряду і Директорів до УНДому на 1959 рік; Прийняття поправок до правильника Братства. По зборах висвітлення фільму і перекуска. Довгуючих членів просимо вирівнати залеглости. — Т. Грицай, предс.; І. В. Іванчук, секретар.

МІННЕАПОЛІС, Минн. — Т-во „Запорозька Січ", Відділ 385, повідомляє, що **Річні збори** відбудуться в суботу, 3-го січня 1959 р., в залі школи при парафії св. Константина з таким порядком: Отворення Заг. Зборів; Відчитання протоколу з попередніх річних зборів; Звіт Управи Відділу з діяльности; Дискусія над звітом та одобрення діяльности Управи. Вибір нової Управи. Внески й запити. На зборах буде присутній організатор Головної Канцелярії УНСоюзу та виголосить доповідь п. н. Національна і господарська роля УНСоюзу. Просимо членів про чисельну участь. Гостям раді. Перед зборами члени можуть вплачувати місячні вкладки. — За Управу: Павло Федорців, голова; Ілярій Папіж, секретар; Михайло Хома, фін. секр.; Роман Віндик, касир.

✝

Посмертна згадка

ТЕОДОР СІРКО, довголітній член 130 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, помер 15-го грудня 1958 року, проживши 72 роки. Покійний походив з с. Кінашів, пов. Роатин, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Марію, сина Петра, доньки, Євдоху, Анну, Ольгу, Софію, та 11 внуків. Похорон відбудеться в суботу, 20-го грудня 1958 р., о год. 10-ій рано, з церкви св. Марії в Істпорт, а опісля на цвинтар в St. Moriches, L. I. — Вічна Йому Пам'ять!

РОЗШУКИ

ПЕТРА КІНАША, сина Івана, який до 1945 р. перебував у Пітсбургу, Па., і сам походить із Дрогобиччини, Зах. Україна, пошукує сестра Кінаш Текля, замужна Кусьо. Хто знає про нього, або він сам, прошу писати на адресу: Yaroslaw Rosola, 4502 N. 16th St., Philadlephia 40, Pa. Phone: DA 4-2184.

Приймається ОГОЛОШЕННЯ Святочних Побажань у „Свободі"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи на зустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціна оголошень:

1 цаль через 1 шпальту	$ 2.25
1 цаль через 2 шпальти	4.25
2 цалі через 2 шпальти	8.50
3 цалі через 2 шпальти	12.75
4 цалі через 2 шпальти	17.00
5 цалів через 2 шпальти	21.00
6 цалів через 2 шпальти	25.00

Треба сподіватися, що загал нашого громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям і знайомим навіть в надальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа надають таким побажанням окремої вартости і значення.

Зголошення святочних побажань, разом з грошовою оплатою, можна надсилати — **найпізніше до 20-го грудня 1958 р.**

ТАРЗАН, ч.4179. Чорна магія.

— Він хотів загоничів, людей, щоб йому помагали нелеґально полювати. — продовжував Векюбі. — Очевидно, що я відослав Ворю з відмовою.

— Людина погрожувала, що ми відчуємо лють Джека Веста, побачимо його магію, і змінимо свою думку!

— Демон підніс свою зброю; був дим і жахливий гук...

І поки я міг побачити, Ворю був мертвий!